

Bli en bättre köpare av veterinärvård

Kostnaderna för veterinärvård ökar - det vet nog alla hundägare och det slår Konkurrensverkets generaldirektör fast i en rapport från förra året. Utvecklingen är inte lätt att stoppa. Men med rätt kunskap kan du minska risken att veterinärräkningen kommer som en chock.

TEXT LENA HEIMLÉN

Din hund har skadat sig under morgonpromenaden, har ont och gnyr ynkligt. Du störtar iväg till djursjukhuset, ringer och förvarnar, bär in hunden med andan i halsen. Personal står beredd, tar hand om din ögonsten och efter några timmar kommer beskedet att allt gått bra, hunden kommer att bli helt återställd. Sedan kommer kallduschen - räkningen...

I ett akut läge kan det vara svårt att tänka rationellt, framför allt att tänka på pengar, men om olyckan skulle vara framme kan det vara klokt att ha en checklista färdig. Förvara den tillsammans med registreringsbeviset, försäkringsbrevet och eventuellt hundens pass och ha allt lätt tillgängligt om det blir bråttom.

Akut eller inte?

Det första man bör fråga sig är om det verkligen är akut. Ett klobrott kan kanske vänta någon dag eller två, detsamma gäller till exempel öroninflammation och mindre sårskador. Tjänster som FirstVet eller Vethem ingår i de flesta djurförsäkringar i dag, så om det inte är fråga om en trafikolycka eller annat som utan tvekan är akut är det klokt att konsultera

veterinären på nätet för en första bedömning. Det kan spara många kronor. Många kliniker tar en akutavgift/jouravgift om man inte har bokat tid i förväg, oavsett om det är ett akut fall eller inte. Och även om försäkringen ersätter jouravgiften, gäller det bara om akutbesöket är medicinskt motiverat.

Om hunden har råkat ut för en trafikolycka eller liknande trauma ska man givetvis ta den till veterinär snarast. Generellt kan man säga att det också är motiverat att åka till veterinären akut vid förgiftning, allvarliga andningssvårigheter, ormbett, chock, större blödning, ihållande kramper, magomvridning eller om hunden inte kunnat kissa på flera timmar eller drabbats av kraftiga diarréer och/eller kräkningar. Se faktarutan här intill!

Man kan alltid få en första bedömning via telefonveterinär eller videosamtal, men är hunden i behov av akut vård får inte väntetiden t hindra att hunden snabbt får vård.

Omsättningen i djursjukvårdsbranschen har ökat med 38 procent de senaste tre åren, skriver Konkurrensverket i sin rapport "Bättre konkurrens om fler byter djurförsäkring" (2018:6). Det finns flera skäl till att kostnaderna ökat, till exempel bristen på legitimerade djursjukskötare (Sverige är

"Det första man bör fråga sig är om det verkligen är akut. Ett klobrott kan kanske vänta någon dag eller två"

ensamt inom EU om att ha infört krav på legitimation) och den strukturella förändring djursjukvårdsmarknaden har genomgått. Det drabbar oss hundägare på olika sätt, inte minst genom höjda försäkringspremier; med en högre försäkringsgrad stiger skadekostnaderna för försäkringsbolagen. "Svenska djurägares kostnader för djursjukvård ökar samtidigt som andelen försäkrade husdjur i Sverige är den högsta inom EU" skriver Konkurrensverkets generaldirektör i rapporten och säger också att det krävs effektiv konkurrens både mellan försäkringsbolagen och på marknaden för djursjukvård.

- Men det där med att byta försäkringsbolag är inte så enkelt, säger Pekka Olson, ordförande i Svenska Kennelklubben, SKK. Har hunden råkat ut för en skada eller sjukdom kan det finnas undantag i vad den nya försäkringen täcker, vilket kan blir dyrt.

Adekvat sjukvård till rimliga priser

SKKs Centralstyrelse, CS, har i uppdrag att "informera och ge råd till medlemmar när det gäller adekvat sjukvård till rimliga priser i syfte att stärka konsumentpåverkan", enligt ett beslut i Kennelfullmäktige 2017. I beslutet står också att CS ska "kraftfullt verka för att den negativa utvecklingen bryts i detta för hundägare så centrala område". Men vilka möjligheter har SKK att påverka prissättningen?

- Relativt begränsade, säger Pekka. Vi har fri prissättning och fri konkurrens i Sverige så veterinärers och försäkringsbolags priser kan vi inte göra något åt. Vi kan påverka genom att vara aktiva i debatten och vi kan informera och utbilda våra medlemmar att bli smartare köpare av veterinärvård och ta kontroll över sina egna kostnader. Den här frågan har lyfts fram gång på gång i princip så länge jag kan minnas. För ganska exakt 20 år sedan skrev jag i ett pressmeddelande att "kostnaden för smådjursjukvården i veterinärvårdsförsäkringen har ökat med 35 procent på två år som ett resultat av en snabb utveckling tillsammans med en ökad ambitionsnivå hos både djurägare och behandlande veterinärer". Så problemet är både gammalt och aktuellt.

I Sveriges Veterinärförbunds etiska regler § 5 står: "Veterinär skall endast utföra de undersökningar och behandlingar som kan anses berättigade." Som konsument har man rätt att få veta vilka behandlingar veterinären anser berättigade och vad dessa kommer att kosta. Och hur långt är man beredd att gå för att rädda livet på en hund? Enligt djurskyddslagen ska djuren ha ett liv som tillåter att de utför sitt naturliga beteende i den grad de brukar. Var står Sveriges veterinärförbund i de etiska frågorna?

- En behandling kan vara smärtsam, men om den ger ett fullgott liv kan det vara värt det. Om det däremot ger kroniskt lidande eller begränsar djuret så att det inte kan ha ett fullgott liv så ska man inte gå vidare. Inre proteser som till exempel höftledsbyte fungerar oftast bra om det inte blir några komplikationer. Yttre proteser kan orsaka mycket problem och lidande vilket gör att vi ställer oss tveksamma till det. Att sätta en hund i rullstol är något vi, tillsammans med övriga medlemmar i samverkansgruppen för hundens välfärd, ställer oss emot, säger Christophe Bujon, kommunikationsansvarig veterinär på Sveriges Veterinärförbund.

FOTOLÖTTA BENGTSSON / RAS ENGELSK SPRINGER SPANIEL

Ta hunden till veterinär omedelbart!

- Om du misstänker att hunden blivit **förgiftad**. Om hunden behöver få kräkmedel bör det ske inom två timmar efter intag, därefter ökar risken att gifftet passerar ut i tarmen.
- Om hunden inte verkar kunnat kissa på flera timmar kan den ha drabbats av **urinstopp** eller **urinrängning**.
- Om hunden har **andningssvårigheter** (kraftigt påverkad andning, flåsar kraftigt och måste anstränga sig för att andas)
- Om du misstänker att hunden blivit **ormbiten** ska du hålla den så stilla som möjligt och direkt åka till veterinär
- Om hunden visar tecken på att vara på väg in i **chock**: svaghet/vinglighet och hög puls och därefter kraftigt röda eller bleka slemhinnor samt kraftigt nedsatt allmäntillstånd, långsam hjärtrytm och feber.
- Om hunden får en **större blödning**.
- Om hunden har drabbats av **värmeslag** och är svag/vinglig, faller ihop, inte orkar resa sig och/eller har andningssvårigheter.
- Om hunden försöker kräkas och inte får upp något kan den ha drabbats av **magomvridning**.
- Om hunden drabbas av ihållande **kramper** (mer än 5 minuter) eller upprepade krampanfall under ett dygn.
- Om hunden haft **diarré** och/eller **kräkningar** och visar tecken på uttorkning, smärta, inte har fått i sig någon mat eller vätska alls på länge eller har väldigt mörk avföring eller urin.

Något som gäller för alla typer av behandlingar är att djurägaren ska presenteras med förväntad utgång, möjliga komplikationer, kostnad och eventuella merkostnader vid komplikationer. Sedan är det upp till djurägaren att ta beslut om man ska gå vidare med aktuell behandling eller inte.

Våga fråga!

Veterinärvården utvecklas konstant. Att det kommer nya behandlingsmetoder behöver inte betyda att de måste användas. Fråga vilka undersökningar kliniken tänker göra, vad de kostar och vad resultaten ska användas till.

Det kanske till exempel inte är nödvändigt att göra både magnetröntgen och ultraljud? Om planen är dyrbar kanske det finns något som är viktigast att göra och något annat som kan vänta? Våga fråga!

Vid veterinärbesök som inte är akuta kan det vara klokt att kontakta fler än en veterinär och jämföra priser. Jämför man priser gäller det dock att inte jämföra äpplen med päron. Om man betalat för en pyometraoperation för 15 år sedan är det klart att den är dyrare i dag. Och att ta bort tandsten är troligen dyrare på djursjukhuset än hos en mindre klinik.

Ibland är det nödvändigt att hunden stannar kvar på kliniken en tid. I vissa fall kan det vara svårt att bedöma hur länge, men fråga ändå för att få en uppskattning. Det kanske till och med är så att du kan sköta om hunden hemma?

Man kunde önska att det fanns en "Pricerunner", "Prisjakt" eller liknande för veterinärvård. Det gjordes ett försök

för några år sedan, men sajten lades ner. Det var inte helt enkelt att hitta priser på klinikernas och sjukhusens hemsidor. De priser som anges gäller endast förebyggande behandlingar (som inte täcks av någon försäkring), för sjukdoms- och skadebehandlingar anges oftast inga priser alls. Dessutom varierar vad som ingår i de angivna priserna. Tillkommer klinikavgift till exempel? Och ingår narkos i priserna för kastration? Fråga efter den totala kostnaden innan besöket.

SKK kämpar med att bryta den negativa trenden

I de etiska reglerna från Sveriges Veterinärförbund står i § 13: Veterinär skall på begäran lämna uppgift om beräknad kostnad för ingrepp eller åtgärd. Vid mer kostsamma åtgärder skall veterinären informera djurägaren om beräknad kostnad och eventuella alternativa behandlingar.

På begäran. Det är alltså upp till hundägaren att fråga om kostnaderna, om de inte är "mer kostsamma". Då ska informationen ges utan att hundägaren ber om den.

- Vad som är kostsamt måste veterinären diskutera med djurägaren, säger Christophe Bujon. Många veterinärer brukar beräkna vad besök, utredande undersökningar eller ingrepp vanligtvis kostar och sedan höra med djurägaren hur man ska gå tillväga vid oväntade upptäckter som innebär högre pris högre.

Konsumentskyddet behöver stärkas, skriver Konkurrensverket. Konsumenttjänstlagen omfattar inte behandling av levande djur och det går inte att klaga på veterinärvårdsbehandlingar hos Allmänna reklamationsnämnden, ARN.

- Jag tycker det vore mycket bra om veterinärvårdstjänster kunde omfattas av Konsumenttjänstlagen, säger Pekka Olson. Konkurrensverket anser att det är för svårt att byta försäkringsbolag. I kombination med de begränsade möjligheterna att jämföra priser på veterinärvård, gör det att konkurrensen fungerar dåligt, med stigande priser på både försäkringar och djursjukvård som följd.

- Vårt uppdrag att verka för att bryta den negativa trenden med kraftigt ökade veterinärvårdskostnader är minst sagt knivigt, säger Pekka Olson. Däremot för vi ständig dialog med de stora aktörerna om att ha en mer transparent bild av hundsjukvården. Vår förhoppning är att i framtiden få fram en lista med information om vad man ungefär kan förvänta sig att vård och behandlingar kan kosta, som konsumentupplysning och stöd till våra medlemmar. 🐾

Några prisexempel

Grundavgift, konsultation/veterinäravgift/poliklinikavgift – det vill säga kostnaden för ett tidsbokat besök hos veterinär, kostar mellan 510 kronor, Umanveterinären, och 1 225 kronor, Evidensia Djursjukhuset Västerort, Stockholm.

Akutavgift, det vill säga kostnaden för ett icke tidsbokat besök, varierar beroende på tid på dygnet. Det är oftast bara de större sjukhusen som har öppet dygnet runt. På AniCura Albano Djursjukhus i Stockholm kostar veterinärbesök

3 795 kronor nätter och helger, plus ett påslag på ordinarie priser för de undersökningar som görs (ofta 50 procent). Djurakuten i Stockholm tar 990 kronor och 50 procent extra på övriga avgifter. Evidensia Specialistdjursjukhuset Strömsholm publicerar endast ett fåtal priser på sin hemsida och hänvisar till "dialog" mellan djurägare och veterinär under akuta besök.

Kastration av en liten hanhund kostar 3 000 kronor på Kiruna veterinärpraktik och ett brett spann upp till 5 065 kronor på Djursjukhuset Sundsvall. Stor hanhund kostar från 3 600 kronor, Kiruna veterinär-

praktik, till 5 970, Anicura Albano djursjukhus. Kastration av liten tik kostar 5 780 kronor på Blekinge smådjursklinik, medan Djursjukhuset Sundsvall tar 8 440 kronor. En stor tik kostar på Kiruna veterinärpraktik 6 400 kronor och på Anicura Albano djursjukhus 8 647 kronor.

Hundpass kostar mellan 500 kronor, Göteborgs djursjukhus, och 860 kronor, riktpreislista Distriktsveterinär.

HD-röntgen varierar från 1 515 kronor, Evidensia Djursjukhuset Västerort, till 1 950 kronor, Umanveterinären.

Tänk efter före – både du och hunden vinner på det

Tänk igenom var dina gränser går, både etiskt och ekonomiskt. Då ökar möjligheterna att du fatta rätt beslut hos veterinären om olyckan är framme.

TEXT OCH FOTO LENA HEIMLÉN

Känner dina anhöriga till var du står i frågan om organdonation? Frågan ställs av Åsa Nilsson, psykiater och professor emeritus i medicinsk psykologi.

Man kan undra vad frågan har med besöket hos veterinären att göra. Åsa förklarar att när vi hamnar i situationer som är enormt stressande och vi tvingas fatta stora och viktiga beslut, underlättar det om vi tänkt igenom var vi står innan vi eventuellt hamnar där. Det gäller såväl frågan om organdonation som frågor kring ett akut besök på djursjukhuset.

- När man hamnar i skarpt läge fungerar inte hjärnan på samma sätt som när vi har tid att tänka logiskt och rationellt, säger Åsa. Därför är det bra att i lugn och ro resonera, med sig själv och sina närmaste, vad som känns rimligt att göra eller inte göra om hunden till exempel skulle råka ut för en olycka.

Beslut om vilka behandlingar som är rimliga och inte minst vad de får kosta, är svåra att fatta när man är i affekt. Du kanske kan tänka dig att betala 20 000 kronor, men om vården skulle kosta upp emot 50 000 kronor? Lika viktiga är de etiska frågorna. Vad är jag villig att utsätta hunden för? Veterinärvården blir alltmer avancerad och man kan utföra ingrepp som tidigare inte var möjliga. Men om de alternativ som erbjuds innebär att hundens naturliga beteende blir begränsat, är det då etiskt försvarbart?

- En människa som blir förlamad och hamnar i rullstol kan fortfarande läsa, lyssna på musik, umgås med sina vänner, arbeta, idrotta... En hund däremot som sätts i rullstol, tappar förmågan till kommunikation och kan inte utträta sina behov. Det är ett stort ingrepp i hundens välmående. Är det rimligt att den ska leva resten av sitt liv på det sättet? Hur hög grad av funktionsnedsettning känns okej?

Det talas om att vi förmänskligar våra hundar allt mer och de är numera familjemedlemmar på ett annat sätt än tidigare. Det påverkar säkert vår inställning till vilken vård och omsorg vi vill ge dem.

- Jag vill inte säga förmänskliga, säger Åsa, det är mer en fråga om att vi på senare tid insett att hundars hjärnor funge-

"Resonera i lugn och ro vad som känns rimligt att göra om hunden skulle råka ut för en olycka"

rar på ett liknande sätt som människors. Nu vet vi att hundar kan känna oro, svartsjuka, skam och förväntan och de kan lära sig förstå ord och tolkar våra ansiktsuttryck. Jag ser det som enbart positivt att vi tar hänsyn till detta och behandlar hundarna med omsorg och respekt.

Redan under sitt första levnadsår besöker var tredje valp veterinären. De vanligaste diagnoserna är att hunden haltar eller kräks. Att som nybliven hundägare känna oro för hundens välmående kan liknas vid oron som föräldrar känner med sitt första barn. Det är inget konstigt eller skamligt i det, oro är en befogad anledning

att kontakta vården. Alla gånger kanske det inte är fråga om en åkomma som kräver akut vård, så varför inte börja med att kontakta uppfödaren. De allra flesta ser positivt på att valpköpare hör av sig för råd och hjälp. Ett annat alternativ är att kontakta telefonveterinär, FirstVet, Vethem eller liknande tjänst för en första bedömning av läget.

- Eller fråga en erfaren person i vänkretsen, tipsar Åsa. Mitt hetaste tips är att vara förberedd - att i lugn och ro ha tänkt igenom behandlingar, åtgärder och inte minst kostnader så att man är förberedd OM något skulle hända. 🐾

Åsa och Nemi på hundvänligt café. Nemi heter Lohamras Rose of Cimmaron, chinese crested dog.